

How Kosher is Secular Music?

שמות פרק א

(טו) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילֵדוֹת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָת שִׁפְרָה וְשָׁם הַשְּׁנִית פּוּעָה: (טז) וַיֹּאמֶר בְּיַלְדָּכֶן אֶת־הָעִבְרִיּוֹת וְרֵאִיתֶן עַל־הָאֲבָנִים אִם־יֵבֶן הוּא וְהִמַּתֶּן אֹתוֹ וְאִם־בֵּית הוּא וְחָיָה:

רש"י שם

שפרה – יוכבד, על שם שמשפרת את הוולד.
פועה – מרים, שפועה ומדברת והוגה לוולד, כדרך הנשים לפייס תינוק הבוכה.

מסכת סוטה י"א:

{שמות א':ט"ו} "ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות וגו'" רב ושמואל: חד אמר אשה ובתה, וחד אמר כלה וחמותה, מ"ד אשה ובתה יוכבד ומרים, ומ"ד כלה וחמותה יוכבד ואלישבע. תניא כמ"ד אשה ובתה דתניא שפרה זו יוכבד ולמה נקרא שמה שפרה שמשפרת את הולד ד"א שפרה שפרו ורבו ישראל בימיה.
פועה זו מרים ולמה נקרא שמה פועה שהיתה פועה (ומוציאה את הולד) ד"א פועה שהיתה פועה ברוח הקודש ואומרת עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל.

ספר חסידים (מרגליות) סימן רלח

מי שיש לו בן קטן מוטל בעריסה כדי שלא יבכה לא ירננו לו שירים וזמירות של גוים וגם לא נגונים של ישראל שהם להקב"ה, אבל אם יש חרוזות מפסוק ותלמוד והוא מנגנם כדי שיזכרום ולא ישכחם אע"פ שהתינוק שותק ונהנה מותר. לא ילמוד אדם לגלח אותיות ולא ינגן לפניו זמר נעים פן ינגן הגלח בע"ז שלו אותו נגון. וכל שמנגנים בפני ע"ז לא יעשה אותו נגון להקב"ה.

שער הציון סימן תקס

(כה) ואם מזמרות כדי לישן התינוק שפיר דמי, וגם הלא מדברי שולחן ערוך משמע דאינו איסור בפה אלא על היין, הלכך אין לדקדק כל כך, [אכן אם יש אנשים אחרים בבית יש ליזהר משום קול באשה ערוה]. ומיהו כבר הזהיר השל"ה ושאר ספרי מוסר שלא לזמר שירי עגבים לתינוק, שזה מוליד לתינוק טבע רע, ובלאו הכי נמי איכא איסורא בשירי עגבים ודברי נבלות, דקא מגרי יצר הרע בנפשיה, ושומר נפשו ירחק מזה ויזהיר לבני ביתו על זה [מאמר מרדכי]:

ספר חסידים (מרגליות) סימן תשסח

מי שקולו נעים ואין הקב"ה נהנה מקולו ראוי לו שלא בא לעולם ואם הקב"ה נהנה עליו נאמר (שה"ש ב' י"ד) השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה וכתוב (ש"ב כ"ג א') ונעים זמירות ישראל וכתוב (תהלים ג' ה') קולי אל ה' אקרא, ויזהר מי שיש לו קול נעים שלא יזמר נגונים נכרים כי עבירה היא ולכך נברא קולו נעים לשבח בוראו ולא לעבירה.

שו"ת להורות נתן חלק י סימן יד

בס"ד, קרית אגו"י בני - ברק, י"ג אייר תשנ"ד לפ"ק.

בימי ספירת העומר, יפרח צדיק כתומר, ה"נ מע"כ הרב הגאון המפורסם איש חי רב פעלים להרבצת התורה סיני ועוקר הרים שושן סודות מוהר"ר יעקב משה הלל שליט"א, ראש חבורתא קדישא שבירושלים ישיבת אהבת שלום, אתו החיים והשלו'.

ט) ועיין ספר חסידים (סי' רל"ח) "מי שיש לו בן קטן מוטל בעריסה, כדי שלא יבכה, לא ירננו לו שירים וזמירות של גוים", ומשמע דכל שירים של גוים גורמים להיזק בשמיעתם, ובהגהות מקור חסד שם ציין לירושלמי יבמות (פ"א ה"ו) ראה את רבי יהושע וקרא עליו את מי יורה דעה זכור אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה, ופירש בקה"ע שיהיה קדוש ד' מנעוריו, והיינו דקאמר את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים עיי"ש. וכ"כ הרע"ב (אבות פ"ב מ"ח). הרי דשמיעת האוזן אף בתנוק מוטל בעריסה משפיעה הן לטוב והן למוטב. וכת"ה שליט"א הביא מספר חסידים (סי' תשס"ח) "ויזהר מי שיש לו קול נעים שלא יזמר נגונים נכרים כי עבירה היא ולכך נברא קולו נעים לשבח בוראו ולא לעבירה" עכ"ל. ומשמע דכל מיני שירי נכרים עבירה היא לזמרם. ובאמת כן נוהגים יראי ה' ליזהר שלא לשיר שירי גוים, ובכלל זה שירים של עוזבי תורה ר"ל אשר כל הטעמים דלעיל איתנייהו גם בהו. ויש לעורר בסעודות נישואין, שמביאין בעלי שיר המזמרים ניגונים שאין מקור מקומם טהור, ויש למחות בזה שלא לחלל את הקודש. והנה כת"ה שליט"א האריך והרחיב בבירור הלכה זו והביא מספרים רבים, אשר היה מן הראוי לעיין בדבריהם, אולם מה שהלב חושק אפס הפנאי עושק. [וכת"ה הביא נוסחת ס' כלבו דש"צ שמרנן בשירי העורב מסלקין אותו, ובחי' זקיני הגרע"א ז"ל בשו"ע או"ח (סי' נ"ג סכ"ה) כתב שכן העתיקו גם בשו"ת תורת חיים להגאון הקדמון ר' חיים שבתי ז"ל (ח"ג סי' א') עיי"ש. ובפשוטו אין לו מובן. ויתכן שהוא כינוי לשירי תיפלות על דרך המבואר בסנהדרין (קח ב) עורב רק, וברש"י שם ד"ה רק]. ואפריון נמטייה לכת"ה שיצא לגדור גדר ולעמוד בפרץ בענין העומד ברומו של עולם, וחלקו עם מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, ושכרו כפול מן השמים.

שו"ת הרמב"ם סימן רכד

שאלה מארם צובא. המותר לשמוע שירה עם שירי האזורב הערביים וזמר?

התשובה ידוע, שעצם הזמר והניגונים כלם אסורים, אפילו אין אומרים עליהם מלים כלל, לאומרם ז"ל "אודנא דשמעא זמרא תעקר". וכבר באר התלמוד שאין הבדל בין שמיעת הזמר או ניגון על מיתרים או השמעת הנעימות בלא [מלים], אלא כל מה שמביא לידי שמחת הנפש והתרגשותה, (הוא) אסור, כמו שאמרו, וסמכו דבריהם אל איסור הנביא, (שאמר) ה אל תשמח ישראל אל גיל כעמים. וטעם זה (הדבר) ברור מאד, לפי שכוח תאוה זה צריך לכובשו ולמונעו ולמשוך ברסנו, ולא שיפעל ויחיה מתוו ואין משגיחים באחד היוצא מן הכלל שמעטים כמותו, אשר (זה) מביאו לידי שמירת הנפש ומהירות התפעלות להשגת מושכל או כניעה לדברים האלהיים, לפי שדיני התורה לא נכתבו אלא לפי הרוב והרגיל, שדברו חכמים בהווה וכבר בארו לנו הנביאים זאת ואמרו בגנותם השימוש בכלי השיר על דרך הפולחן ע"י שמיעתם, וזה אומרם הפורטים על פי הנבל כדוד חשבו להם כלי שיר. וכבר בארנו בפרוש אבות שאין הבדל בין הדיבורים העבריים לדיבורים הערביים, ואין זה אסור או מותר אלא לפי העניין הכלול באותם הדיבורים. ואלבא דאמת אסור לשמוע דבר טפשות. אפילו נאמר שלא בשירה. ואם מנגנים אותו על כלים. יש כאן שלשה איסורים. איסור שמיעת דבר טפשות ונבלות הפה איסור שמיעת שירה. ר"ל זמרא בפומא, ואיסור שמיעת (כלי) מיתרים. ואם זה במקום שתיית יין. יש איסור רביעי. והוא אומרוא יתעלה והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם. ואם המזמרת אשה. יש שם איסור חמישי. לאומרם ז"ל קול באשה ערוה, ומכל שכן אם היא מזמרת. (וכבר) התבארה האמת במופת, והיא, שהכוונה בנו, שנהיה גוי קדוש ולא יהיה לנו

מעשה ולא דיבור אלא בשלמות או במה שמביא אל השלמות, ולא שנעורר הכחות המונעים מן כל טוב, ולא שנפקיר (עצמנו) בהוללות ושחוק. וכבר בארנו בזה הענין במורה בחלק האחרון שבו, מה שיש בו מספיק, בדברים (שהם) מופתיים לאנשי מעלה. ומה שאמרו הגאונים ז"ל הוא זמר דברי שירות ותושבחות, כמו שכתב בעל ההלכות ז"ל. אבל חס ושלום להזכיר שירי (החול) בהם, לא נשמעה זאת בישראל לא מן גאון ולא מן הדיוט. והתימה על אומרכם במעמד כשרים, והכשרים לפי דעתי אינם מצויים במקומות שתית משקה משכר. וכבר בארנו גם בזה במורה מה שיש בו מספיק. ומכל שכן (אינם כשרים), אם יוסיפו על זה ע"י שמיעת כלי שיר. ושלום. וכתב משה:

מסכת חגיגה טו:

אחר מאי - זמר יווני לא פסק מפומיה. אמרו עליו על אחר, בשעה שהיה עומד מבית המדרש הרבה ספרי מינין נושרין מחיקו. שאל נימוס הגרדי את רבי מאיר: כל עמר דנחית ליורה סליק? - אמר ליה: כל מאן דהוה נקי אגב אימיה - סליק, כל דלא הוה נקי אגב אימיה - לא סליק.

מהרש"א חידושי אגדות שם

ונראה דנקט זמר יונית דהיה בו מינות בזמר גופיה וכה"ג אמרו בס"פ מרובה דחכמת יונית אסורה וטעמא משום דמשכא למינות ואהא מייתי שפיר אמרו עליו על אחר כו' הרבה ספרי מינין כו' ר"ל שהיו עמו ספרי מינין אלא כשבא לב"ה היה מכסן בחיקו ושמרן מלהראותן בפני תלמידים שהיו בבהמ"ד אבל לסוף מתוך טרדת לימודו שם שכח מלשמרן כשעמד ממקומו שהיה יושב ונפלו מתוך חיקו על הארץ לפני התלמידים שבבה"מ:

איכה רבה (וילנא) פרשה ב

אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמן. הדא הוא דכתיב (עובדיה א') והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו, יש תורה בגוים אל תאמן. דכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה,

שולחן ערוך אורח חיים נ"ג:כה

הגה: ושליח צבור המנבל פיו או שמרנן בשירי הגוים עובדי עבודה זרה, ממחין בידו שלא לעשות (כן) ואם אינו שומע מעבירין אותו (כל בו דף קכ"ה ע"ד)

משנה ברורה שם

(פב) בשירי הנכרים – ר"ל בניגון שהנכרים מנגנים בו לעבודת גילולים שלהם וב"ח בתשובה סי' קכ"ז כתב דוקא בניגון שמוחד לזה.

ליקוטי מוהר"ן תורה ג

הנה מי ששומע נגינה ממנגן רשע קשה לו לעבודת הבורא. וכששומע ממנגן כשר והגון אזי טוב לו, כמו שיתבאר. כי הנה קול הנגינה נמשכת מן הצפרים, כדאי' במדרש (ויקרא פ' ט"ז) מפני מה מצורע טהרתו תלויה בשתי צפרים חיות טהורות יבא קלניא ויכפר על קלניא. כי נלקה מחמת קולו שדבר לשון הרע. נמצא מי שהוא כשר נמשכת הנגינה שלו מן השתי צפרים חיות טהורות. וכתוב בזוהר (ויקרא דף נ"ג ע"ב) שהשתי צפרים הנ"ל יונקים מאתר דנביאים ינקין. לכך נקרא המנגן חזן, מלשון חזון. היינו לשון נבואה כי לוקח הנגינה מאתר דנביאים ינקין. וכשהמנגן הוא רשע אזי הוא לוקח הנגינה שלו מצפרים אחרות שבקליפה. וכתוב בזוהר כי הצפרים שבקליפה יונקין מדדי המלכות. וכד אתפליג ליליא כדין כרוזא

כריז כצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם (א): והתיקון הוא שיוכל לשמוע נגינה מכל אדם, הוא על ידי שילמוד בלילה תורה שבע"פ, היינו גמרא שהיא בחי' לילה.

מסכת סוטה מח.

אמר רב הונא: זמרא דנגדי ודבקרי - שרי, דגרדאי - אסיר. רב הונא בטיל זמרא, קם מאה אוזי בזוזא ומאה סאה חיטי בזוזא ולא איבעי. אתא רב חסדא זלזיל ביה, איבעאי אוזא בזוזא ולא משתכח. אמר רב יוסף: זמרי גברי ועני נשי - פריצותא, זמרי נשי ועני גברי - כאש בנעורת.

שולחן ערוך אורח חיים תק"ס

(ג) וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר לשמח בהם;
{הגה: ויש אומרים דוקא מי שרגיל בהם, כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר או בבית המשקה (טור)}, ואסור לשמעם מפני החרבן; ואפילו שיר בפה על הין, אסורה שנגמר: בשיר לא ישתו יין (ישעיהו כד, ט) וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי הקדוש ברוך הוא, על הין.

{הגה: וכן לצרכי מצוה, כגון, בבית חתן וכלה, הכל שרי (תוספות וסמ"ג והגהות מיימוני).}

משנה ברורה שם ס"ק יג

ואפילו שיר בפה על הין אסור - וב"ח פסק דאפילו בלא יין ג"כ אסור דאמרינן בגמרא דוקא זמרא של מושכי הספינות או מושכי הבקרים שרי שאינו אלא לזרזם במלאכתם אבל דגרדאי אסור שהוא לשחוק בעלמא. וע"כ נשים המזמרות בפה בעת מלאכתן יש למחות להן ואם אינן שומעות מוטב שיהיו שוגגין אכן בבית חרושת המעשה שיש שם גם אנשים ואלו מזמרות ואלו עונין אחריהן הוא כאש בנעורת ומצוה רבה לבטלם:

תשובות הגאונים - הרכבי סימן ס

והא דשלחו ליה למר עוקבא זמרא מנא לן דאסיר וכו'. הכין חזינא כי מנהג כל ישראל בבתי משתאות סתם וכל שכן בית חתן וכלה שמשמחין בקולות שלשמחה ואומ' דברי שירות ותושבחות לפני הקב"ה וזוכרין אותותיו וחסדיו עם ישראל מקדם וקיווי גלוי מלכותו והבטחותיו הטובים ובשורות נחמות שבישרו הנביאים את ישראל ופיוטין [ע"ב] הרבה על אילו הדברים וכיוצא בהן בקול נגינות ובבתי חתנים וכלות שמחות וזכר חופות וברכות להצליחם ולהכשירם ואין אדם בעולם מישראל נמנע מכל אלה. אבל זמרא דאסר מר עוקבא דברים שאינן כסדר הזה אלא נגינות שלאהבת אדם לחברו ולשבח יפה ביפיו ולקלס גבור בגבורתו וכיוצא בזאת כגון שלישמעאלים הללו שנקראין אשעאר אלגזל לא מיבעיא במנא דאסיר אלא אפילו בפומא בלחוד אסיר. ובעיקר דבר זה שנינו משבטלה סנדרי בטל שיר מבית המשתאות של בשיר לא ישתו יין וג'. ואמרינן עלה ממאי דבסנדרי כתי' אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמ' קרא זקנים משער שבתו וג'. ודאמרינן רב הונא אסר זמרא רב חסדא זלזיל ביה, לא על שירות של ישראל אמרו אלא על דברי הגוים, ואמרינן אמ' רב הונא זמר ניגדי ובקרי שרי, זמר גילדאי אסיר, וזה הזמר שאומ' מושכי הספינות שהן ניגדי זמר רועי בקר דאינון בקרי אינון אינן משירות של ישראל וע"פ כן התירו רב הונא שחקר וראה כי לא היו בו דברי גידופין ולא דברים מכוערין ויש בו עזרה ומסעד למושכין ולרועין אבל זמר שלבורסיים חקר כי היו בו דברים מכוערין ואסרו. ומה שהזכרתם בשאלה שהנשים משחקות בתפים ומחולות אם במושב שלאנשים אין דבר קשה מזה. ולא בתופים ובמחולות אילא אפילו בפומא מכוער הדבר ואסור דאמ' רב יוסף משרן גברי ועניאן נשי פריצותא משרן נשי ועאנו גברי כאש בנעורת...